

PRZYJACIEL

----- Ojcowskiego Parku Narodowego -----

PRZYJACIEL
PARKU NARODOWEGO

**Witaj w Ojcowskim
Parku Narodowym!**

Ojcowski Park Narodowy jest najmniejszym parkiem narodowym w Polsce. Większość jego powierzchni zajmują lasy. Park położony jest w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, ok. 20 km od Krakowa. Obejmuje doliny niewielkich rzek – Prądnika i Sąsypówki oraz przyległe fragmenty tzw. wierzchowyń.

Możesz zobaczyć tu skały wapienne, o różnorodnych kształtach. Znajduje się tu także ok. 700 jaskiń, powstałych w wyniku działalności wody. Najdłuższe z nich to Jaskinia Łokietka i Jaskinia Ciemna.

W Ojcowskim Parku Narodowym zobaczysz też ogromne bogactwo roślin i grzybów. Świat zwierząt również zachwyca różnorodnością. Specyfiką Parku są nietoperze, z których wiele, m.in. podkowce małe i nocki duże, zimuje w tutejszych jaskiniach. Nietoperz jest też symbolem naszego Parku.

Na tym terenie znajdują się liczne zabytki, takie jak zamek w Pieskowej Skale, ruiny zamku kazimierzowskiego czy drewniana zabudowa dawnego uzdrowiska w Ojcowie.

Zapraszamy Cię do udziału w programie, dzięki któremu bliżej poznasz Park i zostaniesz jego Przyjacielem!

Jak zostać Przyjacielem Ojcowskiego Parku Narodowego?

**Jeśli masz 6–8 lat
wykonaj przynajmniej
5 zadań z książeczki**

**Jeśli masz 9–11 lat
wykonaj przynajmniej
7 zadań z książeczki**

Zadania trudniejsze zostały oznaczone gwiazdką

Podejmij wyzwanie sam albo poproś osobę dorosłą
(rodzica, opiekuna, nauczyciela, strażnika parku)
o pomoc w wykonaniu zadania.

Weź udział w przynajmniej 1 z oferowanych przez park narodowy atrakcji:

Zobacz Jaskinię Ciemną

Poznaj Jaskinię Łokietka

Zobacz ruiny zamku w Ojcowie

Zobacz wystawę przyrodniczą
w Centrum Edukacyjno-Muzealnym

Przejdź ścieżką dydaktyczną przez dolinę Sąspowską

Po zrealizowaniu programu pokaż swoją książeczkę pracownikowi parku, aby otrzymać dyplom i odznakę.

Gdzie i kiedy odebrać dyplom i odznakę?

Ośrodek Edukacyjno-Dydaktyczny Ojcowskiego Parku Narodowego

(Ojców 12, dawny Hotel pod Kazimierzem)

czynny cały rok od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30–15.30,

tel. 12 389 20 05 wew. 304.

Kasa biletowa wystawy przyrodniczej w Centrum Edukacyjno-Muzealnym

(Ojców 13, dawny Hotel pod Łokietkiem),

tel. 12 389 20 05 wew. 208.

Kasa biletowa Jaskini Ciemnej, tel. 12 380 10 11.

kasa biletowa Jaskini Łokietka, tel. 12 419 08 01.

Jaskinie oraz wystawa przyrodnicza są otwarte w sezonie turystycznym zgodnie z informacją na naszej stronie internetowej: www.ojcowskiparknarodowy.pl w zakładce „Informacje turystyczne”.

Jeżeli Ty lub Twoi opiekunowie macie pytania dotyczące otrzymania odznaki, prosimy o kontakt pod numerem telefonu **12 389 20 05 wew. 304** lub na adres e-mail: edukacja@ojcowskiparknarodowy.pl

1

Plecak turysty

Jak myślisz, co przyda Ci się na wycieczce w Ojcowskim Parku Narodowym oraz w czasie wędrówek w górach? Zaznacz rzeczy, które powinny znaleźć się w Twoim plecaku.

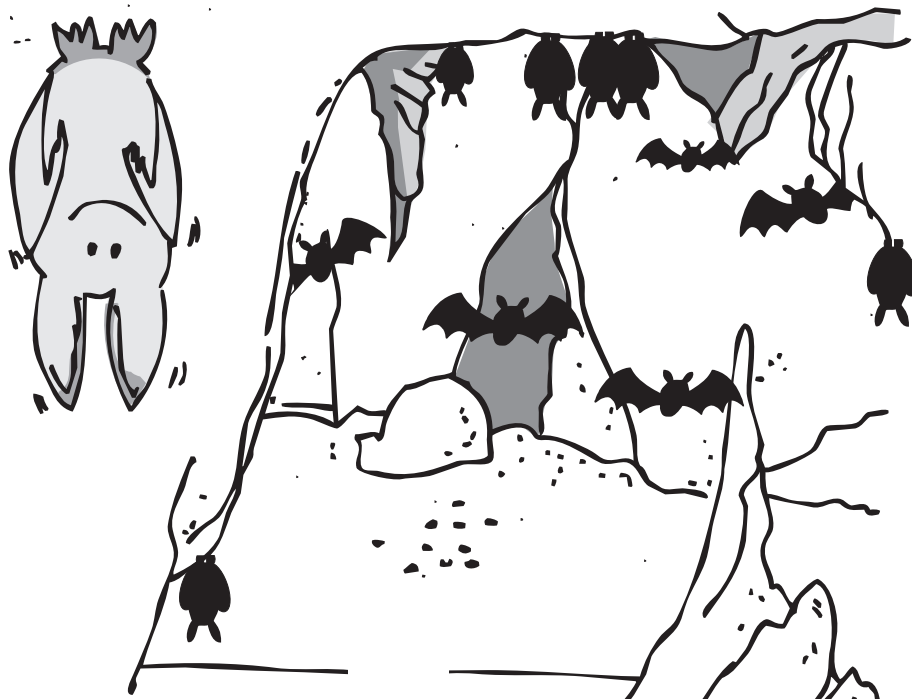
Różnica wysokości między dnem doliny Prądnika a jaskinią Łokietka wynosi **około 135 metrów**, a szlak, który do niej prowadzi, jest podobny do szlaków górskich.

Znajdź moich przyjaciół!

Cześć, jestem nietoperz Gacuś. Mieszkam w Ojcowskim Parku Narodowym. Żywię się owadami, szczególnie lubię komary, na samą myśl cieknie mi ślinka! Podobno ludzie za nimi nie przepadają, zupełnie nie wiem dlaczego?

Zimuję w tutejszych jaskiniach zapadając w stan hibernacji. Tak, to trudne słowo. Inaczej mówiąc, zapadam w stan snu zimowego. Budzę się dopiero na wiosnę, kiedy znów jest dużo mojego ulubionego pożywienia. Wtedy spędzam czas w tutejszych lasach, a czasem nawet w starych domach.

Na rysunku poniżej ukryły się nietoperze. Czy uda Ci się odnaleźć i policzyć wszystkich moich przyjaciół?

Udało mi się znaleźć nietoperzy.

Nietoperze **nie wplatają się** we włosy. Wykorzystują **zmysł echolokacji**, dzięki czemu są w stanie ominąć nawet niewielkie przeszkody.

Wykreślanka z nietoperzami

Czy wiesz, czym się żywią nietoperze występujące w naszym Parku? Wykreśl z poniższego schematu 5 składników ich diety. Pomoże Ci w tym wierszyk.

B	P	L	R	J	K	I	Ś	O	S
K	O	M	A	R	B	C	P	G	K
I	Ż	O	T	F	R	H	K	R	W
S	M	T	Y	P	Ę	R	W	U	Z
U	E	Y	G	S	Ć	Z	V	N	K
D	R	L	P	A	J	Ą	K	O	P
Z	Y	M	R	Ż	W	S	T	Y	I
A	W	U	N	E	C	Z	Ą	N	A
J	Ć	M	A	L	H	C	Z	T	K
B	U	D	L	A	W	Z	S	F	O

*Komar pokarmem jest nietoperza
Szanuj więc latającego zwierza
A zniknie brzęczące utrapienie –
zostanie po nim tylko wspomnienie!*

*Zjadam też motyle i chrząszcze
To po nie zagłębiam się w gąszczu
Nie pogardzę też pająkiem
Który schował się pod pająkiem*

*Lecz ulubiona potrawa ma
To tłusciutka nocna ćma*

Na świecie występuje ponad **1000 gatunków** nietoperzy. W Polsce mamy **25** gatunków, a w Ojcowskim Parku Narodowym stwierdzono **18**.

Rebus botanika *

Rozwiąż rebus, żeby poznać nazwy dwóch ciekawych roślin z terenu Parku.

~~K~~

~~słone~~

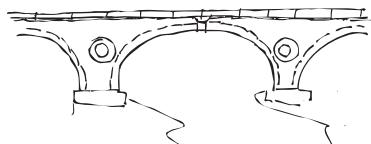
zwy

ik = y

Rzadka paproć, występuje głównie w cienistych lasach w górach i na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Jej charakterystyczne liście przypominają kształtem język, stąd też nazwa. Roślina objęta ochroną.

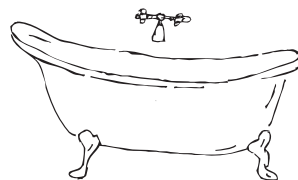

~~M~~

~~do~~

J

~~w~~

~~n~~

Roślina stepowa. Ciepłolubna trawa, występująca na skałach i nasłonecznionych zboczach na terenie Parku. Kwiatostany posiadają spiralnie skręcone, dekoracyjne „ości”. Nasiona rozsiewane są przez wiatr.

W dawnych czasach kwitnącą ostnicą panie ozdabiały swoje kapelusze, dziś jest to **roślina chroniona**.

Co kryje się w liczbach? *

Poniższy zbiór liczb wydaje się chaosem. Jeśli dobrze się przyjrzyysz, zauważysz jednak, że jedna z nich powtarza się najczęściej – jest to przybliżona liczba jaskiń w Ojcowskim Parku Narodowym. Odszukaj wszystkie jej kopie, zakreśl każdą z nich, a zobaczysz co się tu ukryło.

Podpowiedź: liczbę jaskiń w Ojcowskim Parku Narodowym znajdziesz na początku książeczki.

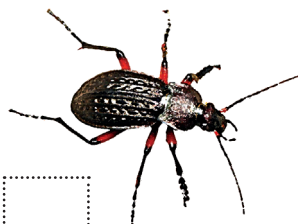
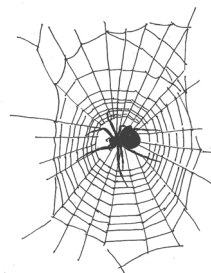
4 094 700 234 567 984 569 444 592 446 23 094 0 459 4586 093 174 094700 478 3:
0 001 700 356 734 909 555 902 345 762 120 093 888 444 671 273 568 3 700 200 61
5 876 700700 444 221 6 925 700 000 001 002 003 700 005 006 007 9 700700 120 1
1 305 700700 902 3457 762 700 700 984 69 444700700 36 73 909 555700 700 777 3
4 094 700 3 700 87 697 223 700 20700 700 7 700 700 356 734 909 5700700 486 3
4 567 700 46 700 206 49 275 700 66 700 12700 3 700 000 005 009 700 1 700 456 6
0 000 700 12 4 700 009 008 7 700 336 666 999 4700 950 370 4 700 44 700 189 50
1 639700 669 559 700 499 400 700 444 86 567 700 04 05 05 700 56 490 700 374 2
11 700 00 24 584 596 700 000 700 345 00 43 700 100 1 700 120 121 122 700 234
0 566700 890 7 271 66 89 700 200 300 400 500 700 700 800 900 100 101 700 70
409 408700 356 734 909 555 902 345 762 120 093 888 444 671 273 58 3700 567 8
500 000 700 234 567 984 569 444 592 446 23 094 459 4586 093 174 09700 234 213
11 111700356 734 909 555 902 345 762 120 093 888 444 671 273 568700 454 345
67 333 700 444 666 888 990 33 444 557 669 037 443 222 111 444 886 700 980 678
9 001 700 234 567 984 569 444 592 446 23 094 459 4586 093 174 109 9 700 543 6
!43 543 700 400 500 600 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 1 700 800 .
101 345 700 000 444 555 555 666 332 331 334 445 001 556 884 400 700 106 592
!00 222 333 700 785 475 967 678 956 450 756 667 567 66 892 129 700 018 026 96!
566 376 036 700 543 756 374 244 807 800 094 573 840 241 378 700 219 503 666
74 094 094 094 700 448 1 688 909 390 700 666 77 99 101 325 700 555 777 9 090
037 037 563 213 700 5 567 678 456 700 0 700 500 23 49 956 700 600 500 334 444
60 1962 050 032 700 82 64 825 26 700 575 700 345 112 334 700 299 298 109 384
234 567 096 001 700 700 678 700 345 221 700 345 700 700 490 479 479 44 687
600 900 901 902 903 904 700 700 890 678 876700700 347 555 555 430 765 000 00
109 555 902 345 762 120 093 700 99 568 22 93 700 958 563 783 295 235 874 001 .
s 234 567 984 569 444 592 700 23 094 459 4586 700 174 094 987 697 223 346 213

Rozpiętość skrzydeł nocka dużego może dochodzić do **40 cm.**

Leśne skarby

Przyrodę najlepiej poznaje się w terenie. Zaznacz na rysunku, jakie grzyby, rośliny i zwierzęta spotkałeś w czasie wędrowki po naszym Parku.

W Ojcowskim Parku Narodowym występuje ponad **7000** gatunków zwierząt! Większość z nich stanowią **owady**. To prawdziwe skarby. Spotkasz tu m.in. około 1000 gatunków motyli!

Moje wędrówki po Ojcowskim Parku Narodowym

Zaznacz na mapie trasy swoich wędrówek oraz obiekt, który najbardziej Cię zaniekawił.

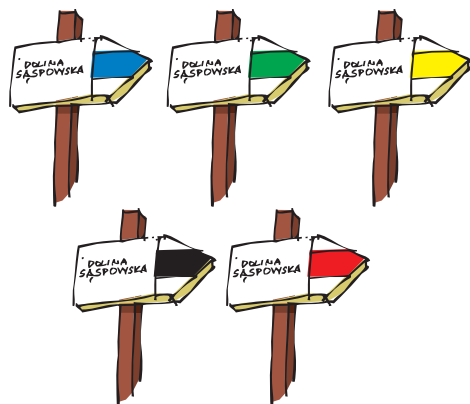
Na podstawie mapy zaznacz, jakim kolorem szlaku można:

dojść do Jaskini Ciemnej

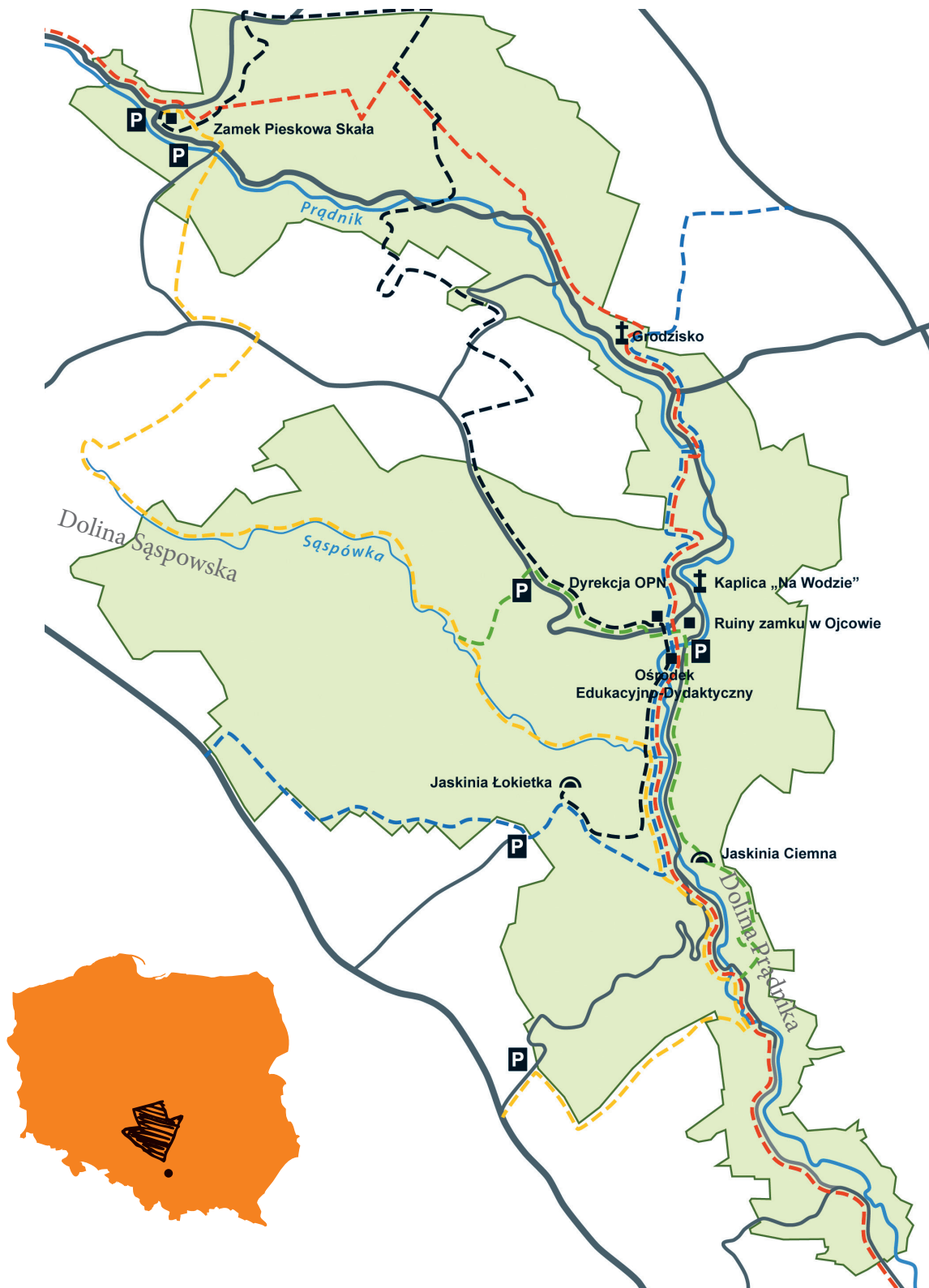

przejsć przez Dolinę Sądpsowską

Legenda

- Granica parku narodowego
- Ważniejsze drogi
- Szlaki turystyczne
- Parking
- Jaskinia
- Obiekt sakralny
- Zamek
- Inne budynki

Gdzie mieszkają nietoperze?

Zaznacz na poniższym rysunku ich możliwe kryjówki.
Pomoże Ci w tym wierszyk:

*Jestem sobie nietoperzem,
latam w nocy na wieczerzę,
w dzień zaś sobie sypiam smacznie
w dziurze małej albo znacznej.
Mała w lesie może być,
gdzie się lubię w dziupli skryć.
Nie pogardzę też piwnicą
lub miejscem za okiennicą.
Strychy jednak są the best,
bo tam dużo miejsca jest.
A gdy jesień chłodna idzie,
czmycham do jaskini migiem.
Tak do wiosny będę trwać,
głową w dół w jaskini spać.
No a wiosną od początku
szukam dla siebie zakątku.*

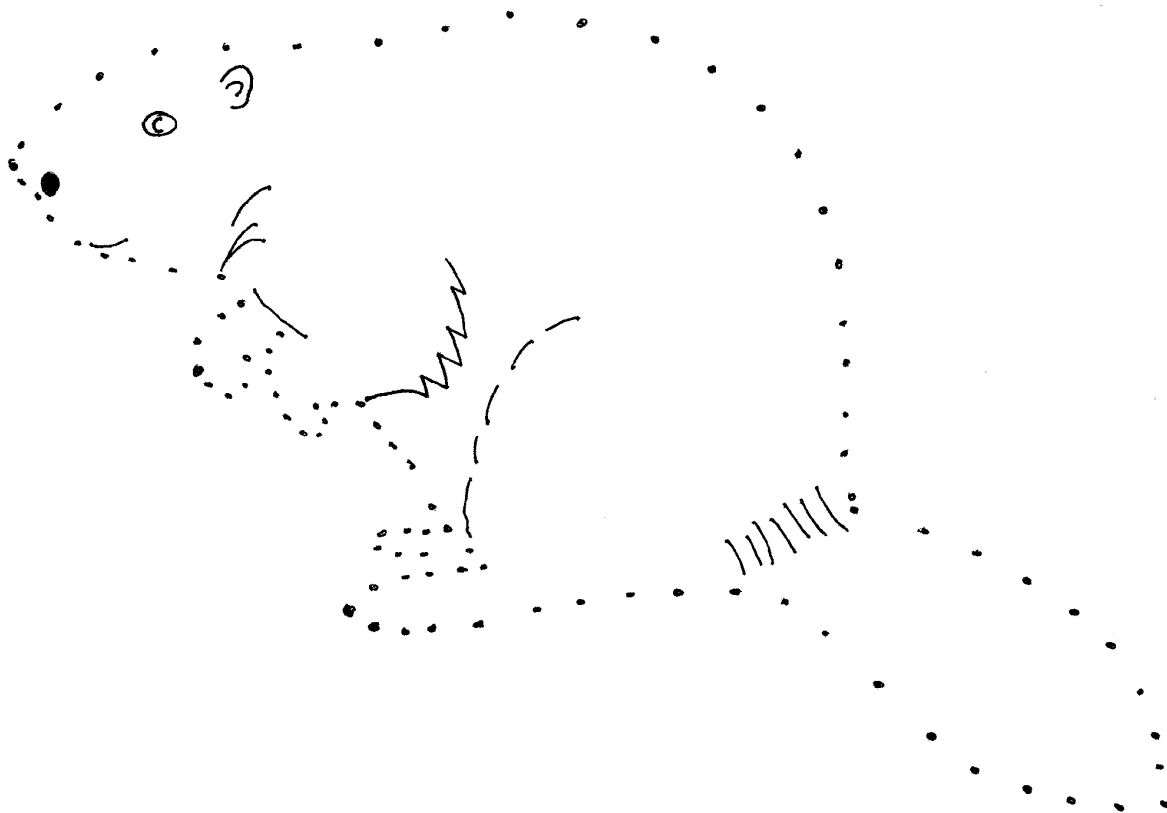

Nietoperze zwisając **nie męczą się**. Zawdzięczają to budowie kończyn tylnych (specjalne połączenia między kośćmi, więzadłami i pazurami). Dzięki temu taka pozycja nie wymaga wysiłku mięśni.

Znajdź kształt ukryty w kropkach

Połącz kropki i zobacz, jaki mieszkaniec ojcowskich dolin się w nich kryje. Wpisz odpowiedź poniżej. Powodzenia!

W kropkach kryje się

Czy wiesz, że ten mieszkaniec Ojcowskiego Parku Narodowego **nie je ryb!** W jego jadłospisie znajduje się za to około **200 gatunków roślin!**

Czy znasz formy naciekowe?

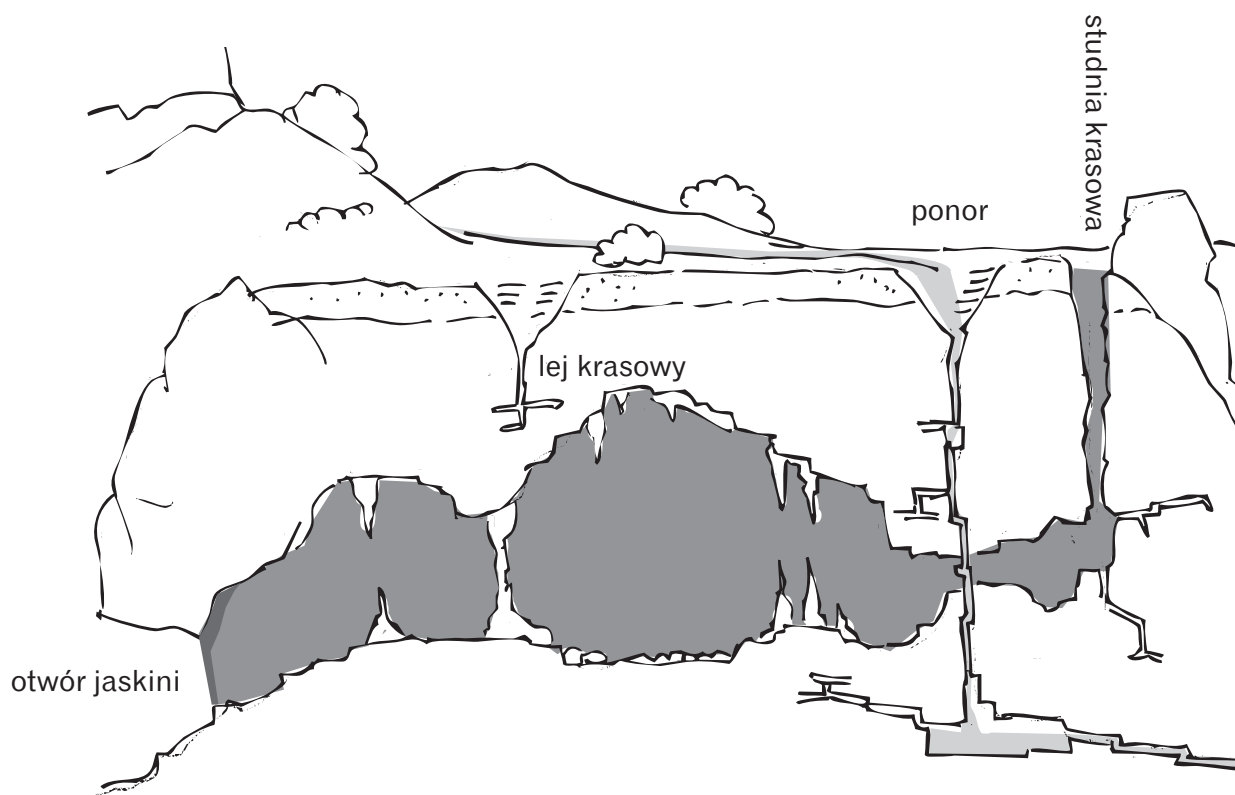

Jeżeli zwiedziłeś jaskinię, to na pewno je znasz! Na poniższym rysunku podpisz odpowiednimi skrótami nacieki:

SK – stalaktyt

SG – stalagmit

K – kolumna naciekowa (stalagnat)

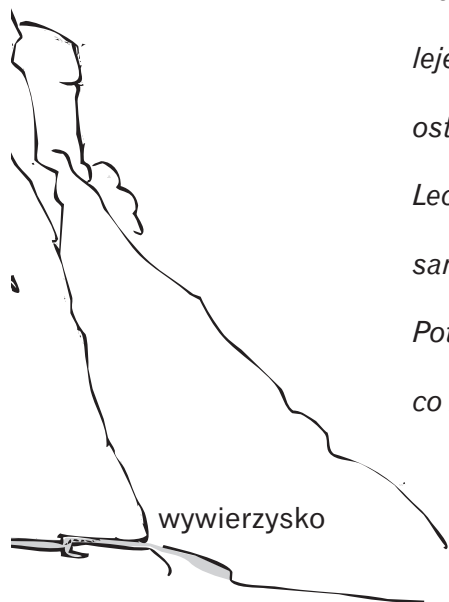

Najdłuższą jaskinią na terenie Parku jest **Jaskinia Łokietka**, ma 320 m długości. Drugą pod tym względem jest **Jaskinia Ciemna**. Jej długość to 209 m. Centymetr stalaktytu rurkowego może tworzyć się nawet ok. 250 lat!

A teraz trochę trudniejsze zadanie. Pewnie słyszałeś o zjawiskach krasowych. Jeżeli tak, spróbuj uzupełnić poniższy wierszyk

*Kras to jest chemiczne wietrzenie,
rozpuszcza, w Ojcowie wapienie.
W procesie tym swój udział mają
..... co w ziemię wsiąkają,
a także wody powierzchniowe
rzeźbiące różne krasowe –
leje, tykawce (inaczej ponory)
ostańce, jaskinie i inne twory.
Lecz, żeby wapień rozpuścić się dało
sama to za mało.
Potrzebny jest też węgla dwutlenek
co z jej cząsteczką wejdzie w ożenek*

wywierzysko

dolina

ostaniec

Woda, która krąży w podziemnym systemie komór jaskiniowych wypływa u podnóża wzniesień w postaci źródeł krasowych, zwanych wywierzyskami. Najbardziej znane źródła w Ojcowskim Parku Narodowym to **Źródło Jana** i **Źródło Miłości**.

A black and white line drawing of a landscape. In the upper left, a large, bold question mark is positioned above a large, textured rock formation. To the right, a river flows from the background towards the foreground. On the left bank of the river, there is a tall, narrow rock formation with a small, dark cave entrance at its base. The right bank features a series of jagged, rocky cliffs. The foreground shows the river's surface with some small, rounded rocks. The sky is simple, with a few wispy clouds.

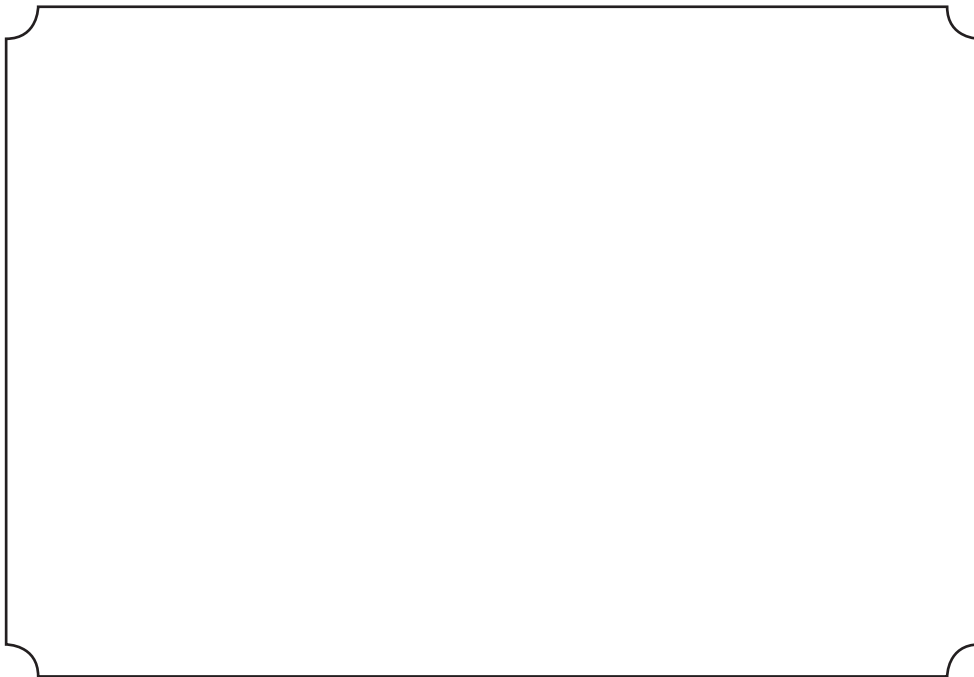
A collection of hand-drawn food items including a carrot, corn, tomatoes, cheese, dumplings, a jar, a cake, a fish, a chicken leg, a sausage, a hot dog, a hamburger, a banana, and a box of BAYON.

Człowiek neandertalski wytwarzał narzędzia z krzemienia, surowca, który naturalnie występuje na tym terenie. Stanowisko neandertalczyka możesz obejrzeć **przy Jaskini Ciemnej**.

Moje ulubione miejsce

Wybierz miejsce w Ojcowskim Parku Narodowym, które najbardziej Cię zaintrygowało. Narysuj je i opisz, dlaczego według Ciebie jest ono wyjątkowe.

To miejsce zaintrygowało mnie najbardziej, ponieważ:

.....

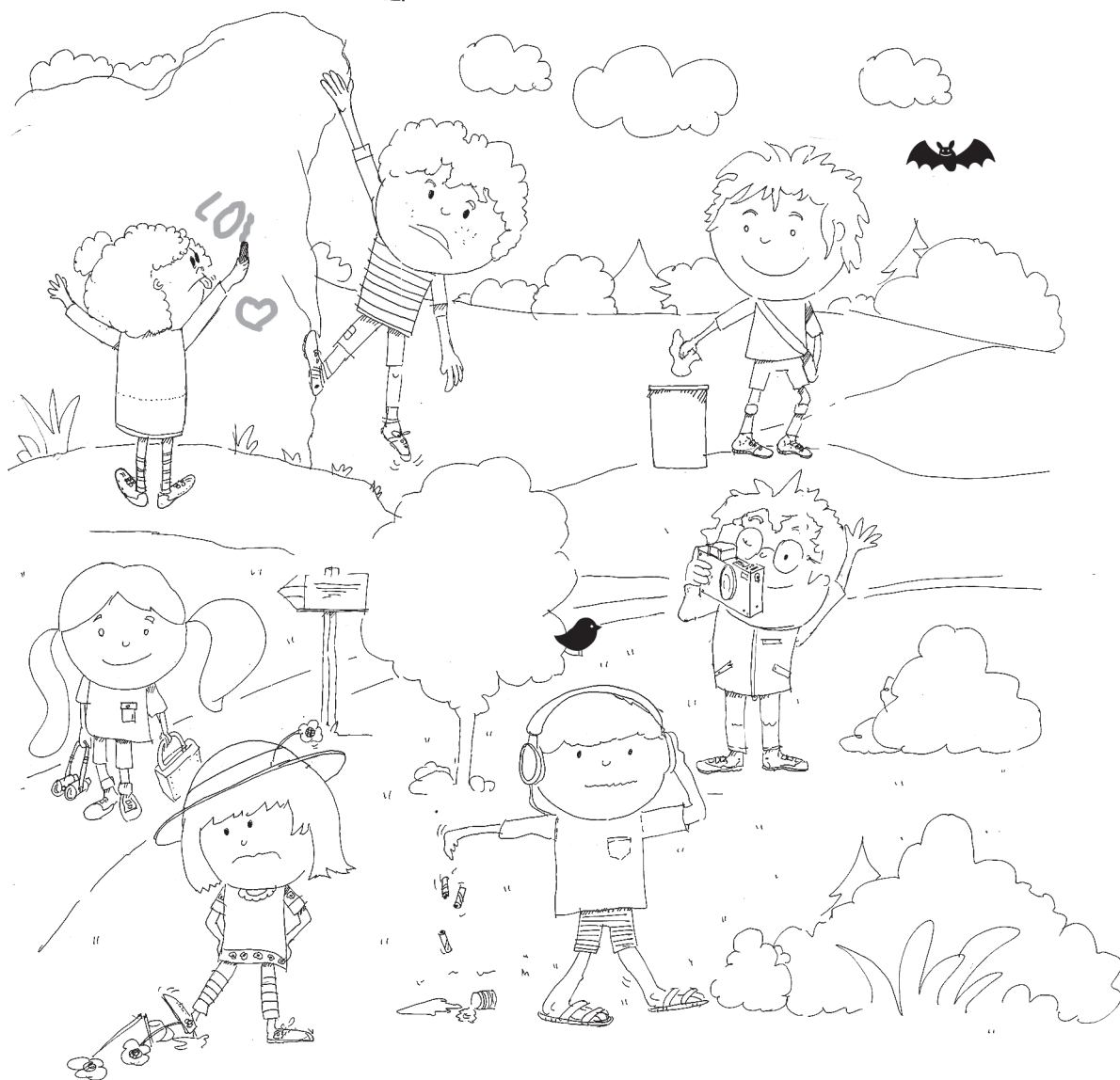
.....

.....

W Ojcowskim Parku Narodowym znajdują się **dwa** średniowieczne zamki – zamek kazimierzowski **w Ojcowie** oraz zamek **w Pieskowej Skale**. Obydwa te obiekty, zwane dziś „**orlimi gniazdami**”, były ogniwami średniowiecznego systemu obronnego.

Przyjaciel Parku

Przyjrzyj się turystom na rysunku. Którzy z nich szanują przyrodę i zastępują na tytuł Przyjaciela Parku Narodowego? Postaw „+” obok Przyjaciół. Którzy z nich nie zachowują się właściwie? Postaw „-” przy tych, którzy muszą dowiedzieć się więcej o prawidłowym zachowaniu na terenie parku narodowego.

PRZYJACIEL
PARKU NARODOWEGO

Dyplom

otrzymuje

.....
(imię i nazwisko, wiek dziecka)

Uroczyście przysięgam dbać o przyrodę,
jestem dumny, że mogę stać na jej straży,
chcę swoją wiedzę przekazywać innym,
będę prawdziwym Przyjacielem
Ojcowskiego Parku Narodowego

Data i podpis pracownika parku

Pieczęć

Projekt został sfinansowany
ze środków:

Tatrzański
Park Narodowy

Patronat naukowy:

Program „Przyjaciel parku narodowego” realizowany jest w 2015 roku na terenie małopolskich parków narodowych:

Babiogórskiego, Gorczańskiego, Magurskiego, Ojcowskiego oraz Tatrzańskiego. Program powstał w celach edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych.

Został on zainspirowany programem Junior Ranger realizowanym przez National Park Service w USA.

Zespół projektowy:

Babiogórski PN: Tomasz Pasierbek

Gorczański PN: Ewa Strauchmann, Anna Kurzeja

Magurski PN: Magdalena Kuś

Ojcowski PN: Alicja Subel, Janusz Glanowski

Tatrzański PN: Marcin Guzik (koordynator projektu),

Marek Kot, Alina Sidor

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego:

Jolanta Pułka (koordynator merytoryczny programu)

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja:

Magdalena Frączek (recenzent naukowy programu)

Opracowanie merytoryczne zeszytu:

Alicja Subel, Janusz Glanowski, Ryszard Kaźmierczak,
Bogdan Wiśniowski

Rysunki:

Dariusz Grochal

Opracowanie graficzne i skład komputerowy:

Dariusz Grochal – Skład Liter Grafika Wydawnicza

Wydawcy:

Wydawnictwa Tatrzańskiego Parku Narodowego,
Kuznice 1, 34-500 Zakopane

ISBN 978-83-61788-93-5

Oficyna Wydawnicza AFM

Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ul. Gustawa Herlinga Grudzińskiego 1, 30-705 Kraków

ISBN 978-83-65208-05-7

Kraków, 2015

www.przyjacielpn.pl